

LATVIAI

LATVIAI - baltų tauta, gimininga lietuviams. Nuo XVIII a. gausi latvių diaspora gyveno šiaurės Lietuvoje. Juos vienijo evangelikų liuteronų bažnyčios parapijos. Akmenės krašte tarp I ir II pas. karų gausios ir veiklios latvių bendruomenės gyveno Alkiškių, Adomiškių, Mykolaičių, Klykolių, Barvydžių ir kt. kaimuose. 1923 Lietuvoje surašyti 14883 save latviais laikę asmenys, Mažeikių apskrityje - 3157, o Akmenės vlsč. 1311 latvių arba 15,6 proc. visų gyventojų. Vegerių vlsč. surašyti 266 latviai. Gausi latvių diaspora buvo Papilės vlsč, Biliūniškių, Barvydžių, Auksučiu apylinkėse. Alkiškių, Ramučiu, Bambalų k. veikė latvių pradinės m-los, Barvydžių ir kt. lietuviškose pradinėse m-lose buvo dėstoma latvių kalba. Veiklos centras buvo Alkiškiai, kuriuose yra kapinės, 1865 pastatyta mūrinė bažnyčia, o nuo 1933 veikia evangelikų liuteronų parapija. Bendruomenės telkė latvių kultūros d-jos. Alkiškiuose 1920 įsteigta švietimo d-ja „Rits“, vadovaujama K. Švagerio, taip pat veikė blaivybės d-ja „Gaisma“. Lygo ir kt. šventės jos rengdavo bendromis jėgomis, pastatė spektaklį „Siuvėjų dienos Silmačiuose“, turėjo gausią biblioteką. Latviai bendruomenėse buvo gerbiami, 1920 į Vegerių vlsč. tarybą išrinkti 4 latvių tautybės ūkininkai, 1921 Akmenės vlsč. taryboje tarp 22 narių buvo 5 latviai. 1936 K. Ulmanis tapo Latvijos prezidentu ir ministru pirmininku, ėmė gauti didesnę Latvijos valstybės paramą, literatūros, iš Rygos buvo atsiųsti specialistai padėti rengti Alkiškiuose 1939 planuotą Lietuvos latvių dainų šventę (dėl sovietinės invazijos nukelta į 1940, tačiau irgi neįvyko). Rengiant gegužines, buvo varžomasi su lietuvių jaunimo ir kultūrinės veiklos d-jomis, muzikantų pasikviesdavo iš Viekšnių ir Latvijos. Sovietinei armijai okupavus Lietuvą, stambesni ūkininkai pasitraukė į Latvijos miestus, 1944 - emigravo į Vakarus. Tačiau Alkiškių ir aplinkiniuose kaimuose latvių tautybės gyventojų diaspora išliko gana gausi, evangelikų liuteronų vaikai buvo mokomi tikybos ir konfirmuojami Alkiškių bažnyčia aptarnavusių dvasininkų. Nuo 1997 Akmenėje veikia latvių kultūros d-ja „Sakta“. 1998 Akmenės r. gyveno 360 latvių, jų gyvenimu ir „Saktos“ veikla domėjosi 1998 02 22 juos aplankęs Latvijos ambasadorius Lietuvoje A. Sjanitis. Išlikusi Kapų švenčių rugpjūčio mėn. tradicija: tuomet ir iš tolimų vietų stengiamasi atvažiuoti į gimtinę, pabūti artimųjų amžinojo poilsio vietoje, pabendrauti su gyvaisiais.

Inf. *Akmenė: kraštas ir žmonės*; Laiconas E. *Alkiškių evangelikų liuteronų parapija 1861 - 2001*.